

Asia: VN/11255/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

2 § Määritelmät

On valitettavaa, että lainsäädännön keinoin ei ole voitu rajoittaa erityisesti nuorille kohdennettuja "energiapussi" tai "energianuuska" -nimikkeillä myytäviä kofeiinituotteita, jotka muistuttavat sekä ulkonäöltään että käyttötavaltaan nuuskaa ja savuttomia nikotiinituotteita. Tämän tyyppisten tuotteiden vapaa käyttö ja markkinoilla olo haastaa valvonnan toteuttamista tupakka- ja nikotiinituotteiden osalta.

6 § Valviran tehtävät

-

22 § Eräiden muiden tuotteiden valmistajan ja maahantuojaan yleiset velvollisuudet

-

25 a § Savuttomia nikotiinituotteita koskevat vaatimukset

-

29 a § Ilmoitukset savuttomista nikotiinituotteista

-

29 b § Myyntimäärät savuttomista nikotiinituotteista

-

30 § Eräitä muita tuotteita koskevien tietojen toimittamisen tapa, malli ja ajankohta

-

31 § Vähittäismyyntipakkauksia koskeva yleissäännös

-

39 a § Savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkauksen merkinnät

-

39 b § Savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu

-

39 c § Savuttoman nikotiinituotteen ulkoasu

-

40 § Varoitusmerkintöjä koskeva poikkeus ulkomaanliikenteessä

-

44 § Vähittäismyynnin luvanvaraisuus

Pykälän mukaan tupakkatuotteita, nikotiininesteitä ja savuttomia nikotiinituotteita saa myydä tai muutoin luovuttaa vähittäin vain myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän myyntipaikka- ja luvanhaltijakohtaisen vähittäismyyntiluvan perusteella. Luvan vähittäismyyntiin liikkuvassa liikennevälineessä myöntää kuitenkin luvanhakijan kotikunta. On kannatettavaa, että myös savuttomien nikotiinituotteiden myynti tulee luvanvaraiseksi. On kuitenkin huomioitava, kuten hallituksen esitykseen on kirjattu, että muutos tulee lisäämään lupahakemusten käsittelyyn ja myynnin valvontaan tarvittavia resursseja kuntatasolla.

48 § Ilmoitus nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyynnistä

-

50 § Tukkumyynnin ilmoituksenvaraisuus

-

52 a § Tupakkatuotteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden maustamiseen tarkoitettujen tuotteiden myyntikielto

-

53 § Kielto myydä alaikäiselle

-

58 § Etämyynnin kieltö

-

59 § Tullihuutokaupalla myynnin kieltö

-

60 § Tukkumyynnin rajoitukset

-

62 § Alaikäisiä koskeva maahantuontikieltö

-

63 § Eräiden savuttomien tupakkatuotteiden maahantuontikielto

-

65 § Kielto tuoda maahan etäviestimen välityksellä hankittuja tuotteita

-

66 § Matkustajatuonnin aikarajat

-

67 § Matkustajatuonnin määrälliset rajat

-

74 § Yleiset tupakointikiellot

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että jatkossa myöskään savuttomia nikotiinituotteita ei saisi käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa eikä leikkikentillä. On kannatettavaa, että savuttomat nikotiinituotteet huomioidaan osana tupakointikieltoa, mikä mahdollistaa tuotteiden poistamisen alaikäisiltä esimerkiksi koulun tiloissa. Ehdotus todennäköisesti parantaa opettajien mahdollisuuksia puuttua myös nuuskan käyttöön, koska nuuskan ja savuttomien nikotiinituotteiden tuotepakkaukset muistuttavat selvästi toisiaan. Toisaalta on valitettavaa, että myös nuorille kohdennetut "energiapussit/energianuuska" muistuttavat edellä mainittuja tuotteita, ja tämä voi käytännössä hankaloittaa puuttumista. Energiapussit ovat tämän lainsäädännön ulkopuolella, mutta niiden tuotepakkaus ja käyttötapa on sama kuin nuuskalla ja savuttomilla nikotiinituotteilla, joten näiden erottaminen toisistaan on vaikeaa, jollei mahdotonta.

80 § Tupakointikieltoa koskevat opasteet

-

81 § Tupakointikieltojen toimeenpano

-

90 § Hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä perittävät maksut

-

91 § Tupakkalain valvontamaksut

Voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan kunnan perimä valvontamaksu on enintään 500 euroa myyntipistettä kohden. Jos toimija kuitenkin on 46 §:n 1 momentin 2 kohdan tai 50 §:n 1 momentin mukaisesti ilmoittanut sekä tupakkatuotteiden että nikotiininesteiden vähittäis- tai tukkumyynnistä taikka on tehnyt 48 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen nikotiininesteiden vähittäismyynnistä, valvontamaksu peritään enintään kaksinkertaisena. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että mitä siinä säädetään nikotiininesteistä, sovellettaisiin myös savuttomiin nikotiinituotteisiin. Tämä merkitsisi sitä, että jos myyjä on jo ennestään ilmoittanut myyvänsä tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä, enimmäismaksu pysyisi 1 000 eurossa, vaikka myyjä ilmoittaisi

ottavansa myyntiin myös savuttomia nikotiinituotteita. Jos taas myyjä on ilmoittanut pelkästään tupakkatuotteiden myynnistä, valvontamaksu nousisi 1 000 euroon, jos myyjä ilmoittaisi myyvänsä myös savuttomia nikotiinituotteita. Jos myyjä on ilmoittanut myyvänsä pelkästään nikotiininesteitä, maksu pysyisi 500 eurossa, vaikka myyjä ilmoittaisi ottavansa myyntiin myös savuttomia nikotiininesteitä.

Tupakkalakiin nyt ehdotettu tapa periä valvontamaksuja tulee kannustamaan savuttomien nikotiinituotteiden lisäämistä myyntivalikoimaan siinä tapauksessa, että toimijalla on jo olemassa myyntipistekohtainen lupa nikotiininesteiden myyntiin, sillä tässä tapauksessa valvontamaksu ei muutu aiemmasta. On erittäin todennäköistä, että savuttomien nikotiinituotteiden saatavuus usealta myyntipisteeltä lisää myös niiden päätymistä nuorten käyttöön. Mikäli valvontamaksu perittäisiin säännönmukaisesti myös savuttomien nikotiinituotteiden osalta erikseen, jäisi myyntipisteiden määrä todennäköisesti pienemmäksi. Vastaava tilanne on havaittavissa nikotiininesteiden myynnissä; myynti keskittyy tietyille kassalle, vaikka tupakkatuotteita myytäisiin useammalla kassalla. Lisäksi myös nikotiininesteiden/sähkötupakan myynti tulee lisääntymään, jos nämä on mahdollista ottaa myyntiin haettaessa myyntilupaa savuttomille nikotiinituotteille.

Ehdotamme, että valvontamaksujen perimisestä säädetään siten, että se ei kannusta lisäämään nikotiininesteiden tai savuttomien nikotiinituotteiden myyntiä.

94 § Tuotevalvontaa koskevien tietojen tallentaminen ja julkaiseminen

-

97 § Vähittäismyyntiluvan peruuttaminen

-

100 § Myyntikielto

-

109 § Tupakan myyntirikos

-

113 § Tupakointirikkomus

-

117 § Myyntipäällykset

-

118 § Hallussapitokielto

Pykälässä laajennetaan alle 18-vuotiaalle säädetty hallussapitokielto koskemaan myös savutonta nikotiinituotetta.

Samoin kuin 74 §:ssä säädettyissä yleisissä tupakointikielloissa, tulee tämän pykälän toteutumisen valvontaa haastamaan ulkonäöltään ja käyttötavaltaan nuuskaan ja savuttomaan nikotiinituotteeseen verrattavissa olevat "energiapussit", jotka eivät sisällä tupakkaa tai nikotiinia.

119 § Hävittäminen

-

Voimaantulo

-

Muuta kommentoitavaa?

Espoon seudun ympäristöterveys kiittää mahdollisuudesta lausua tupakkalain muuttamista koskevasta lakiesityksestä.

Lausunnon valmistelijat

terveysinsinööri Maria Laiho

terveystarkastaja Raisa Turtiainen

Nevas Mari
Espoon seudun ympäristöterveys